

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного
факультету

Юрій Бідзіля Юрій БІДЗІЛЯ

« 30 » *червне* 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**НАЙНОВІШІ ПРОЦЕСИ У СФЕРІ УКРАЇНСЬКОЇ ЛЕКСИКИ
ПОСТТОТАЛІТАРНОЇ ДОБИ**

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Спеціалізація	035.01 Українська мова та література
Освітня програма	Українська мова і література
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	українська

Ужгород 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «**Найновіші процеси у сфері української лексики посттоталітарної доби**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **03 Гуманітарні науки** спеціальності **035 Філологія** спеціалізації **035.01 Українська мова та література** освітньої програми «**Українська мова і література**».

Розробник: *Лавер Оксана Володимирівна*, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні **кафедри української мови**
Протокол № 12 від 26 червня 2023 року

Завідувач кафедри Наталія ВЕНЖИНОВИЧ

Схвалено науково-методичною комісією філологічного факультету
Протокол № 8 від 29 червня 2023 року

Голова науково-методичної комісії Василь ШАРКАНЬ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	1-й	1-й
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2; самостійних – 4.	1-й	2-й
	Лекції:	
	24	6
	Практичні (семінарські):	
	18	8
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	78	106

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вивчення найновіших процесів у сфері української лексики посттоталітарної доби – важлива наукова проблема. Незалежність української держави сприяє утвердженню нових тенденцій у функціонуванні української лексики, відбуваються активні процеси відновлення «репресованих слів», інтелектуалізація лексичного значення в різних стилях літературної мови, звільнення від штампів радянського часу. Курс дасть змогу виробляти системне пізнання світу більш кваліфіковано пояснювати найновіші процеси у сфері української лексики поттоталітарної доби.

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Найновіші процеси у сфері української лексики посттоталітарної доби**» є засвоєння студентом

теоретичних і практичних знань про зміни, що відбуваються в лексичному значенні слова й словниковому складі в процесі розвитку мови і суспільства в ХХ на поч. ХХІ ст.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню в здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ЗК 4 – Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 8 – Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 11 – Здатність проведення досліджень на належному рівні.

ФК 3 – Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.

ФК 4 – Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

ФК 6 – Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

ФК 7 – Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

ФК 8 – Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна вивчається на першому курсі другого рівня вищої освіти, належить до вибіркових і, відповідно до структурно-логічної схеми освітньої програми, опанування дисципліни є комплексним доповненням до вивчення обов'язкових освітніх компонентів освітньої програми.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Українська мова та література», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифри ПРН
--------------------------------------	------------------

Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.	ПРН 3
Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.	ПРН11
Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.	ПРН 15
Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.	ПРН 16

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни **«Найновіші процеси у сфері української лексики посттоталітарної доби»**:

Очікувані результати навчання	Шифри ПРН
Студент повинен вміти застосовувати сучасні методи й технології, зокрема інформаційні, для ефективної інтерпретації змін, що відбуваються в лексичному значенні слова й словниковому складі в процесі розвитку мови і суспільства.	ПРН 3
Здійснювати науковий аналіз енциклопедичних та лінгвістичних словників, їх структуру, призначення, еволюцію основних принципів у доборі реєстрових слів, структурувати лексикографічний матеріал з урахуванням новітніх методів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.	ПРН 11
Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретних причин загрози зникнення багатьох мов і діалектів, суть інтерференційних процесів, самостійно будувати стратегію захисту і розвитку мови, зокрема її лексичного фонду.	ПРН 15
В умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог студент повинен використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних проблем, наприклад: вплив	ПРН 16

екстралінгвальних чинників на лексичний склад мови, кількість і природу чужорідних слів в усному та писемному мовленні, зокрема в текстах ЗМІ (засилля запозичень, жаргонізмів, елементів молодіжного сленгу), нові тенденції функціонування української мови, відродження так званих «репресованих» слів, інтелектуалізацію лексичних одиниць, процеси естетизації мови на лексичному рівні.	
---	--

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: залік, модульна контрольна, оцінювання усних відповідей, письмові роботи, виконання тестових завдань на сайті електронного навчання; підготовка презентаційних матеріалів; робота зі словниками; редагування та лексичний аналіз текстів різних стилів; виконання індивідуальних завдань тощо.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усна або письмова з такими видами: групове та індивідуальне опитування, контрольна (самостійна) робота, виконання практичних завдань та вправ, робота на сайті електронного навчання.

Форма модульного контролю: письмова (тести, відповідь на теоретичні питання, виконання практичних завдань).

Форма підсумкового семестрового контролю: усний залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (Модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота № 1	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	50	100
9	8	8	8	8	9		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (Модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота № 2	Сума
T7	T8	T9	T10	T11	50	100
10	10	10	10	10		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

«Найновіші процеси у сфері української лексики посттоталітарної доби»:

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні заняття (усна відповідь)	5	30	4	20
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	1	10	1	10
Доповідь	1	5	-	-
Лексикологічний розбір слова	-	-	1	10
Підготовка словникової статті			1	10
Презентація	-	5	1	
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульний контроль є необхідним елементом модульно-рейтингової технології навчального процесу. Модульна контрольна робота з навчальної дисципліни «Найновіші процеси у сфері української лексики посттоталітарної доби» проводиться двічі на семестр, згідно з розкладом модульних контролів, визначених навчальною частиною в межах годин, які відведені на практичні заняття. До модульної контрольної роботи допускаються студенти, які виконали усі види практичних завдань. До початку модульної контрольної роботи студенти мають мати поточні підсумкові бали за практичні заняття та самостійну роботу. Максимальна кількість балів одержаних під час модульної контрольної роботи становить 50 балів.

Виконання модульної контрольної роботи передбачає надання відповідей на тести та теоретичні питання, виконання практичних завдання. Робота складається з тестів, двох теоретичних питань / словника термінів, двох (трьох) практичних завдань.

Перескладання підсумкового модульного контролю студентами, які отримали рейтинговий бал за модульний цикл, що відповідає незадовільній оцінці, проводиться не пізніше двох тижнів після атестаційного. Позитивні оцінки з модульного циклу не підвищуються.

Якщо здобувач набрав 60 і більше балів, то залік може бути виставлений за результатами поточного оцінювання та модульного контролю на момент оголошення результатів. У разі, якщо студент бажає поліпшити свою оцінку, він складає залік за всією програмою навчальної дисципліни. При цьому в підсумковій оцінці не враховуються накопичені бали.

Здобувач вищої освіти, який не з'явився на модульну контрольну роботу, або ж його модульна оцінка складає від 0 до 34 балів, зобов'язаний скласти (перескласти) модуль до початку підсумкового контролю у строки, визначені викладачем дисципліни та погоджені деканатом факультету.

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модульна контрольна робота 1		Модуль контрольна робота 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Тести	10	20	10	20
Словник термінів	1	15	1	15
Практичне завдання	3	15	3	15
Разом		50		50

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Шкала ECTS	Диференційована шкала	Недиференційована шкала	Мінімальний бал – максимальний бал
A	Відмінно	Зараховано	90–100
B	Добре		82-89
C	Добре		74–81
D	Задовільно		64– 73
E	Задовільно		60–63
FX	Незадовільно	Не зараховано	35–59
F	Незадовільно		0–34

За результатами модульного контролю визначається підсумкова рейтингова оцінка. Оцінка за залік визначається залежно від рейтингового балу. Загальна кількість балів, яку може отримати здобувач, – 100 балів. Вони досягаються шляхом сумування результатів оцінок за всі види робіт. Здобуті бали переводяться також в оцінку за чотирибальною національною шкалою.

Оцінку «зараховано» (90–100 балів, A) заслуговує здобувач, який усебічно, системно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом; вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях; засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває; вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію; самостійно визначає окремі цілі власної

навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

Оцінку **«зараховано» (82–89 балів, В)** заслуговує здобувач, який повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях; має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування; під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправляє, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу.

Оцінку **«зараховано» (74–81 бал, С)** заслуговує здобувач, який у загальному роботу виконав, але відповідає на заліку з певною кількістю помилок; вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність; опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою.

Оцінку **«зараховано» (64–73 бали, D)** заслуговує здобувач, який знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його в майбутній професії; виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок; ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою; допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

Оцінку **«зараховано» (60–63 бали, E)** заслуговує здобувач, який володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання й використання його в майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

Оцінка **«не зараховано» (35–59 балів, FX)** виставляється студенту, який виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

Оцінку **«не зараховано» (35 балів, F)** виставляється студенту, який володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім; допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою; не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.

До складання заліку допускаються здобувачі вищої освіти, у яких підсумкова модульна оцінка за семестр становить не менше 35 балів і, яким зараховано всі види робіт за цей семестр.

Здобувач вищої освіти, підсумкова рейтингова оцінка якого складає від 0 до 34 балів, зобов'язаний покращити її до початку підсумкового семестрового контролю під час чергування викладачів на кафедрі у строки, визначені викладачем дисципліни та погоджені деканатом факультету. Інакше здобувач не допускається до складання заліку і в нього виникає академічна заборгованість.

Залік з навчальної дисципліни здобувач вищої освіти може не складати, якщо він успішно пройшов усі модульні контролі та його влаштовує підсумкова модульна оцінка. Здобувачі вищої освіти, підсумкова модульна оцінка яких становить від 35 до 59, залік складають обов'язково. Здобувач освіти може підвищити на заліку рейтинговий бал, при цьому, за результатами складання заліку оцінка не може бути менша за підсумкову оцінку, яку він отримав за результатами модульних контролів.

Залік проходить в усній формі. На залік виносяться теоретичні, практичні завдання в обсязі навчального матеріалу. Оцінювання результатів навчання на заліку здійснюється за 100-бальною шкалою. Оцінка за залік заноситься у відомість обліку успішності.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Мовне середовище і зміни у лексичному складі української мови

Тема 1. Вступ. Мовна ситуація та мовна політика в Україні, їх вплив на формування лексики української мови

Національно-мовна політика в Україні на сучасному етапі. Закріплення суспільних функцій української мови в Конституції України, Законах України про мови, про національні меншини, про освіту. Роль держави й особистості в розвитку української мови. Інформаційна безпека, мовне насильство. Нові тенденції у функціонуванні української мови, її інтелектуалізація, звільнення від штампів, залишків «новомови» радянського часу. Мовна ситуація в населених пунктах України. Переваги і недоліки білінгвізму.

Тема 2. Динамічні процеси в українському лексиконі кін. ХХ – поч. ХХІ ст.

Склад української лексики посттоталітарного періоду. Теоретичні засади та провідні напрями вивчення української лексики кін. ХХ – поч. ХХІ ст. Динаміка лексичної та словотвірної норми мови. Типи мовних інновацій. Різновиди лексичних інновацій. Динаміка україномовної категоризації світу та її вияви в новій лексиці. Інновації в складі термінологічної лексики посттоталітарного періоду. Еколінгвістична та соціолінгвістична проблематика в українських і зарубіжних мовознавчих студіях.

Тема 3. Неологія в українській мові кінця ХХ – початку ХХІ ст.

Зародження і розвиток української неології. Загальномовні й авторські неологізми. Основні тематичні групи неологізмів. Дослідження семантичних змін в українській лексиці. Метафоризація як провідний процес у творенні неосемантів. Нові утворення як результат метонімізації. Іншомовні слова як важливе джерело збагачення лексичної системи української мови. Проблема вивчення запозиченої лексики. Чинники активізації нововходжень. Особливості освоєння нових іншомовних слів. Англіцизми й американізми. Запозичення з

інших європейських мов. Етранжизми з неєвропейських мов. Сучасні тенденції у функціонуванні нових іншомовних слів.

Тема 4. Актуалізація та пасивізація окремих груп лексики в українській мові кінця ХХ — початку ХХІ століття.

Актуалізація як один із інноваційних процесів у лексиці. Особливості актуалізованої (відродженої) лексики. Методика виявлення актуалізованої лексики. Основні групи актуалізованої лексики. Актуалізація лексико-семантичних одиниць релігійного стилю української літературної мови. Основні типи оновлення лексико-семантичних одиниць сучасної української літературної мови. Пасивізація лексем в українській мові кінця ХХ — початку ХХІ століття.

Тема 5. Інтенсифікація вживання нової розмовної лексики в стилістичних дискурсах української мови кін. ХХ – поч. ХХІ ст.

Сучасні наукові дослідження функціонально-стилістичних можливостей української лексики. Соціальна диференціація української мови: проблеми й аспекти вивчення. Активізація творення та функціонування некодифікованих розмовних одиниць. Субстандартна лексика. Жаргонізація та арготизація. Активізація деяких діалектизмів. Україномовний комп'ютерний сленг.

Модуль 2. Український ономастикон посттоталітарної доби

Тема 6. Онімний простір української мови кін. ХХ – поч. ХХІ ст.

Вивчення проблеми впливу суспільства на національний онімікон в українській та слов'янській ономастиці (Огляд сучасних наукових досліджень у галузі ономастики). Сучасні класифікації пропріальних одиниць. Чинники, що впливають на склад та динаміку українського ономастикону кін. ХХ – поч. ХХІ ст. Стан сучасного українського ономастикону з погляду його нормалізації: законодавча і правописна база.

Тема 7. Специфіка соціально зумовлених інновацій у різних субсистемах українського ономастикону посттоталітарної доби.

Поняття про екстенсивну та інтенсивну модель розвитку українського ономастикону. Стихійний характер розвитку ономастикону та способи його стабілізації.

Тема 8. Тенденції розвитку сучасного українського антропонімікону.

Офіційна та неофіційна система іменування людини. Вплив позамовних чинників на вибір імені. Шляхи формування іменника модерної української нації. Наслідки лексичної інтерференції в системі українських антропонімів. Українські імена перед викликами ХХІ ст. Зміни в системі українських прізвищ. Новітні українські прізвиська як показник культури народу.

Тема 9. Проблеми нормалізації назв населених пунктів.

Екстралінгвальні чинники формування українського топонімікону. Власні назви як засіб вираження політичної ідеології. Ненормативні українські ойконіми, урбоніми та ергоніми. Проблемні еколінгвальні зони української топонімії посттоталітарної доби.

Тема 10. Естетика та нормативність власних назв у мові художньої літератури посттоталітарної доби.

Літературно-художні оніми як засіб естетизації мови. Суспільно-політичні передумови творення літературно-художніх антропонімів пострадянської доби. Традиції і новаторство української літературно-художньої антропонімії посттоталітарної доби.

Тема 11. Українська лексикографія посттоталітарної доби

Українська неографія: здобутки і проблеми

Розвиток лексикографії в незалежній Україні. Найважливіші словники української мови кін. ХХ – поч. ХХІ ст. Словники і довідники з культури мови. Лексикографічна критика. Комп'ютерна лексикографія. Перспективи української лексикографії.

Ономастичні словники посттоталітарного періоду. Загальна характеристика найновіших ономастичних словників.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви	Кількість годин
-------	-----------------

змістових модулів і тем	Денна форма					Заочна форма						
	усього	у тому числі				усього						
		лк	п.з.	лаб.	інд. роб		с.р	л к	п.з	лаб.	і н д · р о б	с.р.
1-й семестр					2-й семестр							
Модуль 1. Мовне середовище і зміни у лексичному складі української мови												
Тема 1. Вступ. Мовна ситуація та мовна політика в Україні, їх вплив на формування лексики української мови.	14	4	2			8	14	2	2			10
Тема 2. Динамічні процеси в українському лексиконі кін. ХХ - поч. ХХІ ст.	10	2	2			8	14	2	2			10
Тема 3. Неологія в українській мові кінця ХХ – початку ХХІ ст.	12	2	2			8	16	-	-			16
Тема 4. Актуалізація та пасивізація окремих груп лексики в українській мові посттоталітарного періоду.	12	2	2			8	10	-	-			10
Тема 5. Іntenсифікація вживання нової розмовної лексики в стилістичних дискурсах української мови кін. ХХ – поч. ХХІ ст.	12	2	2			8	10	-	-			10
Разом за модулем 1	62	12	10			40	64	4	4			56
Модуль 2. Український ономастикон посттоталітарної доби												
Тема 6. Онімний простір української мови кін. ХХ – поч. ХХІ ст.	10	2	-			8	14	2	2			10

Тема 7. Специфіка соціально зумовлених інновацій у різних підсистемах українського ономастикону кінця ХХ ст.	12	2	2			8	12	-	2			10
Тема 8. Тенденції розвитку сучасного українського антропонімікону.	12	2	2			8	10	-	-			10
Тема 9. Проблеми нормалізації назв населених пунктів посттоталітарної доби.	12	2	2			8	10	-	-			10
Тема 10. Естетика та нормативність власних назв у мові художньої літератури посттоталітарної доби.	4	2	-			2	4	-	-			4
Тема 11. Українська лексикографія посттоталітарної доби. Українська неографія: здобутки і проблеми	10	2	2			6	6	-	-			6
Разом за модулем 2	58	12	8			38	56	2	4			50
Усього годин	120	24	18			78	120	6	8			106

6.3. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Мовне середовище й зміни у лексичному складі української мови	2	2
2	Лексико-семантична система української мови кін. ХХ – поч. ХХІ ст.	2	2
3	Зародження й розвиток української неології. Сучасні тенденції у функціонуванні неологізмів.	2	2
4	Основні типи оновлення лексико-семантичних одиниць сучасної української літературної мови.	2	-
5	Актуалізація та пасивізація окремих груп лексики в українській мові кінця ХХ — початку ХХІ століття	2	-

6	Специфіка соціально зумовлених інновацій у різних субсистемах українського ономастикону кінця ХХ ст.	2	-
6	Тенденції розвитку українського антропонімікону посттоталітарної доби.	2	-
7	Проблеми нормалізації назв населених пунктів.	2	-
8	Найважливіші словники української мови кін. ХХ – поч. ХХІ ст.	2	2
	Усього годин	18	8

6.4. Самостійна робота

Самостійна робота студентів передбачає опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу, вивчення окремих тем, питань, що не були розглянуті в курсі лекцій, конспектування наукової й навчальної літератури. Ефективність самостійної роботи студента викладач виявляє під час тематичного опитування на практичних заняттях, перевірки конспектів тощо та відображає в загальній оцінці за тему і модуль.

Частиною самостійної роботи є онлайн-курси. Наводимо цікавий курс, який познайомить студентів з новою методикою засвоєння знань про мову, зокрема про інновації в лексиці української мови. Цей вид роботи оцінюється 10 балами.

Онлайн-курс про те, як залюбитись в українську. Режим доступу:

<https://study.ed-era.com/uk/courses/course/1696>

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Псевдолінгвістичні маніпуляції як інструмент творення нової мови та порушення цілісності українського етнокультурного простору.	8/10
2	Українська термінологіка кін. ХХ – поч. ХХІ ст.	8/10
3	Актуалізована лексика української мови кін. ХХ – поч. ХХІ ст.	8/10
4	Зміни в словниковому складі української літературної мови в посттоталітарний період.	8/10
5	Джерела поповнення української лексики у посттоталітарний період. Індекс престижу мови як параметр мовної політики	8/10
6	Досягнення української ономастики кін. ХХ - поч. ХХІ ст.	8/10
7	Українські імена перед викликами ХХІ ст.	8/10
8	Еколінгвістична проблематика у сфері української лексики, зокрема ономастики.	8/10
9	Основні принципи естетизації власних назв у мові художньої літератури посттоталітарної доби.	6/10

10	Українське та міжнародне законодавство як вагомий фактор забезпечення еколінгвальної стабільності українського ономастикону	4/10
11	Перспективи української лексикографії	4/6
	Разом	78/106

6.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання призначені для відпрацювання пропущених занять із поважних причин, а також мають на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти одержують в процесі навчання, та застосування цих знань на практиці:

1. Виконання додаткових вправ із збірників і за матеріалами методичних розробок.
2. Реферування наукових статей.
3. Написання рефератів.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: офісні додатки, електронне навчання в середовищі Moodle, сайт електронного навчання УжНУ (<https://e-learn.uzhnu.edu.ua/>), Google Meet.

Обладнання: персональний комп'ютер, мультимедійний проєктор, інтерактивна дошка.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Белей Лесь. Українська мова на початку ХХІ ст.: Параметризація соціально-лінгвістичних змін. Київ: Люта справа, 2019. 144 с.
2. Вплив суспільних змін на розвиток української мови: Монографія / Є. А. Карпіловська, Л. П. Кислюк, Н. Ф. Клименко, В. І. Критська, Т. К. Пуздирева, Ю. В. Романюк; Відп. ред. Є.А. Карпіловська. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 444 с.
3. Стишов О. А. Українська лексика кінця ХХ століття [Текст]: на матеріалі мови засобів масової інформації. Київ: Пугач, 2005. 388 с.
4. Стишов О. А. Динаміка лексичного складу сучасної української мови. Лексикологія. Лексикографія: навч. посіб. Біла Церква : «Авторитет», 2019. 198 с.
5. Струганець Л. В. Неологізація та архаїзація лексики української мови: методичні рекомендації для вчителів загальноосвітніх навчальних закладів. Тернопіль: Осадца Ю. В., 2017. 68 с.

6. Лавер О.В. Найновіші процеси української лексики посттоталітарної доби. *Методичний посібник для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти філологічного факультету УжНУ, спеціальність 035 Філологія. Українська мова і література, освітньо-професійна програма «Українська мова і література», Ужгород: 2023.*

Допоміжна література

- Ажнюк Б. М. Мовні зміни на тлі деколонізації та глобалізації. *Мовознавство*. 2001. № 3. С. 48–54.
- Ажнюк Б. М. Англіцизми в сучасній українській, російській і чеській мовах. *Мовознавство*. 2008. № 2–3. С. 190–207.
- Белей Лесь. Інтернет-блог "Живий Журнал" як мовна спільнота: статус та специфіка комунікації. *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства*. 2008. Вип. 12. С. 67-69. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/spml_2008_12_12
- Белей Л. Мовна спорідненість української крізь призму списку Сводеша. *In memoriam: Любомир Белей (1962 – 2018). Збірник наукових праць*. Ужгород: видавництво «Карпатська вежа», 2022. С. 53 – 63.
- Белей Лесь. Суржик: соціолінгвістична перспектива. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/21981>
- Белей Л. Українські імена колись і тепер. Київ: Темпора, 2010. 128 с.
- Белей Л. Ім'я дитини в українській родині. Харків: Фоліо, 2010. 285 с.
- Белей Л.О. Псевдонауковий дискурс етномовної ідентифікації населення прикордонних районів Карпат посттоталітарної доби. *Науковий збірник української культури у Свиднику*. Т.26. Свидник: 2011. С. 52 – 59.
- Белей Л.О. «Русинський» сепаратизм: націєтворення in vitro. Київ: Темпора, 2017. 392 с.
- Белей Л.О. «Русинський язык» в Закарпатській області поч. ХХІ ст.: реалізація мовних прав автохтонного населення чи мовознавча містифікація. *Мовознавство*. №5. 2013. С. 34-40.
- Белей Л.О. Функціонально-стилістичні можливості української літературно-художньої антропонімії ХІХ – ХХ ст. Ужгород, 1995. 120 с.
- Белей Л.О. Нова українська літературно-художня антропонімія: проблеми теорії та історії. Ужгород, 2002. 175 с.
- Белей О.О. Сучасна українська ергонімія: власні назви підприємств Закарпаття. Ужгород: 1999. 111 с.
- Белей О.О. Суспільно зумовлені інновації в сучасному українському антропоніміконі періоду після революції гідності https://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.ojs-doi-10_31743_teka_11911
- Белей О.О. Інноваційна сутність сучасного ономастикону української мови воєнного періоду. *In memoriam: Любомир Белей (1962 – 2018). Збірник наукових праць*. Ужгород: видавництво «Карпатська вежа», 2022. С. 63 – 83.
- Білятинська І. Комп'ютерна лексикографія як перспективний напрямок розвитку процесу укладання словників. URL: https://prlingv.at.ua/publ/komp_juterna_leksikografija_jak_perspektivnij_naprijamok_rozvitku_proc_esu_ukladannja_slovniviv/1-1-0-7
- Буга Т. В. Динаміка жіночих особових імен (на матеріалі українсько-російського іменника Центральної Донеччини). *Мова*. 2012. № 18. С. 153-157. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mova_2012_18_40.
- Вільчинський О. К. Зміни оцінності, пасивізація та реактуалізація лексичних одиниць у мові друкованих ЗМІ Тернопільщини в період суспільних змін (1989–1991 pp.). URL: www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis.../cgiirbis_64.exe?...2.
- Вегеш А.І. Українська літературно-художня ономастика. Збірник статей. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2023. 510 с.

- Вовчок З.І. Особливості лексичної інтерференції в умовах контактування близькоспоріднених мов. URI: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/76217>
- Волекжаніна, Ю. Г. Актуалізована лексика сучасної газети. *Вісник Запорізького національного університету*. Філологічні науки: зб. наук. статей / голов. ред. П.І. Білоусенко; відп. ред. Т.В. Хом'як. Запоріжжя: ЗНУ, 2007. № 2. С. 59–65.
- Герман В. В. Індивідуально-авторські неологізми (оказіоналізми) в сучасній поезії (60–90 рр): автореф. дис.: канд. філ наук. Київ: 1999. 22 с.
- Гнатюк Л. Реактивація лексико-семантичних засобів як джерело поповнення словникового складу сучасної української літературної мови. *Мовні і концептуальні картини світу*. Київ: 2004. Вип.11. Кн.1. С. 101–105.
- Городенська К. Українська неологія. *Українська мова*. 2009. № 3. С. 137–141.
- Дзюбіна О. І. Структура, семантика, прагматика сленгових неологізмів соціальних мереж Twitter та Facebook (на матеріалі англійської мови): дис. канд. філол. наук. Львів: 2016. 206 с.
- Дудик М. П. Про активізацію, деактивізацію і реактивізацію у мовленнєвій семантиці. *Система і структура східнослов'янських мов*: зб. наук. пр. Київ: Знання, 2002. С. 181–186.
- Жижома О. О. Індивідуально-авторські новотвори в поетичному дискурсі 80–90-х років ХХ століття: дис. кандидата філол. наук: 10.02.01. Київ: 2003. 242 с.
- Закон України Про забезпечення функціонування української мови як державної. Відомості Верховної Ради, 2019, № 21, с. 81. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>
- Зимовець Г.В. Міжмовна інтерференція в умовах контактного білінгвізму (на матеріалі мови української діаспори): Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.15 / Інститут української мови НАН України. К., 1997. 19 с.
- Єрмоленко С. Говіркове багатоголосся сучасної української прози. *Українознавство*. 2008. Число 1. С. 198–205.
- Калетнік А. А. Неокласична неологія: лінгвістичний статус: монографія. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2008. 304 с.
- Карпіловська Є. Вторинна номінація у сучасній українській мові: тенденції розвитку. *Лінгвістичні студії*. Вип. 20. Донецьк, 2010. С. 27–32.
- Карпіловська Є. А. Призабуті ресурси української номінації (за матеріалами словників 1920–1930-х років). *Українська лексикографія в загальнослов'янському контексті: теорія, практика, типологія*. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2011. С. 278–284.
- Карпіловська Є. А. Зміни в структурі сучасної української мови та можливості їх моделювання. *Українська мова*. 2011. № 2. С. 3–18.
- Карпіловська Є. А. Корпусна лінгвістика. *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-5251>
- Коваленко Б. О. Стилiстично знижена лексика в мові сучасної української публіцистики. Кам'янець-Подільський, 2009. 182 с.
- Ковтунець О. С. Актуалізація лексики української літературної мови кінця ХХ — початку ХХІ століття: автореферат дис. канд. філол. наук: 10.02.01 — українська мова. Київ, 2017. 21 с.
- Колоїз Ж. В. Українська неологія: здобутки та перспективи. *Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили]*. Сер.: Філологія. Мовознавство. 2009. Т. 105, Вип. 92. С. 57–62.
- Колоїз Ж. В. Українська okazіональна деривація. Київ: Акцент, 2007. 311 с.
- Кравець Л. Динаміка метафори в українській поезії ХХ століття: монографія. Київ: Видавничий центр «Академія», 2012. 416 с.
- Косяк Н. Стилiстично маркована лексика: арго, жаргон, сленг, суржик, варваризми, екзотизми, пуризми. Їх роль і місце у мовленні. *Українська мова та література*. 2011. № 41–42. С. 10–15.
- Кюнцлі Р. В., Пискач О. Д., О. В. Дерпак. Культура українського мовлення: Навчальний посібник. Львів: 2010. 236 с.
- Левченко Т.М. Субстандартна лексика в мові засобів масової комунікації: стилістика і прагматика. Кваліфікаційна наукова праця на здобуття наукового ступеня кандидата

- філологічних наук за спеціальністю 10.02.01 – українська мова [на правах рукопису]. ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2021 <https://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/04/Levchenko-avtoreferat.pdf>
- Лисенко О. А. Іншомовні слова як різновид лексичної інтерференції. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острого: Вид-во НаУОА, 2019. Вип. 7(75), жовтень. С. 174–176.
- Мазурик Д. В. Інноваційні процеси в лексиці сучасної української літературної мови (90-і роки ХХ ст.): дис. кандидата філол. наук: 10.02.01. Львів, 2002. 212 с.
- Масенко Л. Усні форми побутування мови. Явище вульгаризації мовлення. *Незалежний культурологічний часопис «і»*. Львів, 2004. С. 58–69.
- Мацько Л. Українська мова в кінці ХХ ст. (Зміни в лексиці). *Дивослово*. 2000. № 4. С. 15–20.
- Мовне законодавство і мовна політика: Україна, Європа, світ (Збірник наукових праць). Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2019. 688 с.
- Навальна М. І. Динаміка лексикону української періодики початку ХХІ ст. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2011. 328 с.
- Німчук В. В. Державна мова. Українська мова. Енциклопедія. Київ: 2004. С. 140-142.
- Негер О.Б. Українська урбанонімія Закарпаття у ХХ – на початку ХХІ ст. Ужгород: РІК-У, 2018. 200 с.
- Нелюба А., Редько Є. Лексико-словотвірні інновації (2014). Словник. Харків: Харківське історико-філологічне товариство, 2015. 220 с.
- Нуждак Л. Український ономастикон посттоталітарної доби у світлі еколінгвістики. Ужгород: 2012. 238 с.
- Нуждак Л.В. Еколінгвістичні особливості сучасної української пропріальної лексики. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. URL: <https://lingvj.oa.edu.ua/articles/2014/n43/61.pdf>
- Нуждак Л.В. Лінгвокультурологічні дослідження українських онімів. *Вісник Житомирського державного університету*. Випуск 68. Філологічні науки. URL: eprints.zu.edu.ua/9497/1/30.pdf
- Пахомова С. М. Еволюція антропонімних формул у слов'янських мовах. /Наук. ред. П.П. Чучка. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України; Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет". Ужгород: Вид-во Олександри Гаркуші, 2012. 344 с.
- Пахомова С. М. Ономастика в дзеркалі українсько-словацької комунікації. *Вісник Львівського університету*. Серія філологічна. 2019. Випуск 71. Ч. I. С.188–198.
- Пискач О. Основи і принципи культури українського мовлення: Навчально-методичний посібник. Ужгород: 2000. 90 с.
- Підкуймуха Л.М. Позивні учасників антитерористичної операції на Донбасі : спроба аналізу. *Мова : класичне - модерне - постмодерне : збірник наукових праць*. 2016. Вип. 2. С. 135 – 144.
- Поліщук Н.О. Термінолексика як джерело оновлення газетного тексту (на матеріалі газет перших десятиліть ХХІ ст. Кваліфікаційна наукова праця на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук за спеціальністю 10.02.01 – українська мова [на правах рукопису]. Львівський національний університет ім. Івана Франка, 2019 URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Polischuk_Nataliia/Terminoleksyka_iak_dzherelo_onovlennia_hazetno_ho_tekstu_na_materiali_hazet_pershykh_desiatylit_XXI_s.pdf
- Пономарів О. Д. Культура слова: Мовностилістичні поради: Навч.посібник. Київ: Либідь, 2001. 240 с.
- Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української мови: Підручник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. 248 с.
- Романюк М.І. Соціально зумовлені інновації в ономастиконі Закарпаття кін. ХХ – поч. ХХІ ст. Ужгород: *Грiжда*, 2007. 124 с.
- Сабадош І.В. Сучасна українська літературна мова: Вступ. Лексикологія і семасіологія. Фразеологія. Лексикографія: Практикум для студентів-філологів спеціальності «Українська мова і література». Ужгород, 2010. 124 с.

- Свистун Н. О. Динаміка антропонімікону м. Тернополя XIX ст. (чоловічий український та польський іменники). *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки*. 2011. Вип. 28. С. 418-423. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nrkpnu_fil_2011_28_116.
- Сербенська О. Актуальні проблеми екології української мови та сучасні засоби масової комунікації. *Українська періодика: історія і сучасність*. Львів: 2002.
- Сербенська О. Інтерференційні явища в публічному мовленні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. 2001. Вип. 24. С. 177 – 181.
- Сополига М. Політичне русинство – антиукраїнський проект (в контексті Словаччини). *In tetoriam: Любомир Белей (1962 – 2018). Збірник наукових праць*. Ужгород: видавництво «Карпатська вежа», 2022. С. 141 – 173.
- Ставицька Л. Проблеми вивчення жаргонної лексики: Соціолінгвістичний аспект. *Українська мова*. 2001. № 1. С. 55–68.
- Ставицька Л. Сучасний український інтержаргон: проблеми й аспекти вивчення. *Мовознавство: Доп. та повідомл. IV Міжнар. конг. українців / Відп. ред. В. Німчук*. Київ: Пульсари, 2002. С. 213–216.
- Ставицька Леся. Аргі, жаргон, сленг. Соціальна диференціація мови. Київ: 2005.
- Ставицька Л. Український жаргон: словник. Київ: Критика, 2005. 496 с.
- Ставицька Леся, Труб Володимир. Суржик: міф, мова, комунікація. *Українсько-російська двомовність. Лінгвосоціокультурні аспекти*. Київ: 2007. С. 31-120.
- Стишов О. А. Актуалізація традиційної української лексики і проблема сучасної літературної норми. *Мова і культура*. Київ: Collegium, 1998. Т. 2. С. 127–128.
- Стишов О. А. Динамічні процеси в лексиці та фразеології сучасної української мови (друга половина 80-х — 90-ті роки XX ст.). *Najnowsze dzieje języków słowiańskich*. Українська мова / Red. nauk. S. Jermolenko. Opole: Un-t Opolski. 1999. S. 90–103.
- Стишов О. А. Пасивізація окремих груп лексики на сучасному етапі. *Система і структура східнослов'янських мов*: зб. наук. пр. /Ред-кол.: В. І. Гончаров (відп. ред.) та ін. Київ: Знання. 2001. С. 197–203.
- Стишов О. А. Українська лексика кінця XX століття [Текст]: на матеріалі мови засобів масової інформації. Київ: Пугач, 2005. 388 с.
- Стишов О. А. Основні тенденції розвитку лексичного складу української мови початку XXI століття. *Вісник Запорізького національного університету*: зб. наук. пр. Філологічні науки. Запоріжжя: Запорізький національний ун-т, 2012. С. 406–415.
- Стишов О. А. Номінації осіб в сучасній українській мові (на матеріалі дискурсу ЗМІ). *Мовознавство*. 2012. № 6. С. 23–37. (1 частина).
- Стишов О. А. Номінації осіб в сучасній українській мові (на матеріалі дискурсу ЗМІ). *Мовознавство*. 2013. № .1 С. 20–29. (2 частина).
- Стишов О. А. Актуалізовані слова в українській мові кінця XX — початку XXI століття. *Актуальні проблеми сучасної філології. Мовознавчі студії*: зб. наук. праць Рівненського державного гуманітарного університету. Рівне — Острогоз: Вид-во Національного університету «Острозька академія», 2013. Вип. 21 (3). С. 71–74.
- Стишов О. А. Семантична деривація жаргонізмів у сучасній українській мові. *Лінгвістичні дослідження*: зб. наук. пр. Харківського нац. педуніверситету ім. Г. Сковороди. Харків: ХДПУ, 2016. Вип. 41. С. 74–84.
- Стишов О. А. Тематичні групи термінів-неологізмів в сучасному українськомовному медіадискурсі. *Наукова термінологія нового століття: теоретичні і практичні виміри*: зб. наук. пр. Рівне, 2016. С. 102–106.
- Стишов О. А. Позасловникова розмовна метафора в сучасній українській мові. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія: Філологія (мовознавство): зб. наук. пр. Вінниця: ТОВ «фірма «Планер», 2016. Вип. 23. С. 47–53.

- Стишов О. А. Нові іншомовні слова в українськомовних ЗМІ початку XXI століття. *Studia Philologica (Філологічні студії): зб. наук. праць / редколегія: І. Р. Буніятова, Л. І. Белехова, О. Є. Бондарєва [та ін.]*. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. Вип. 9. С. 66–75.
- Стишов О. Спортивні жаргонізми в українській мові кінця XX — початку XXI століття. *Граматичні студії: зб. наук. праць/ Донецький нац. ун-т; наук. ред. А. П. Загнітко*. Вип. 34. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. С. 76–84.
- Стишов О. А. Стилiстично маркованi лексичнi неологiзми в дискурсi ЗМi початку XXI столiття. *Лiнгвiстичнi дослiдження: зб. наук. пр.* Харкiв, 2018. Вип. 47. С. 91–98.
- Стишов О., Ярова І. Молодіжні жаргонізми в українській мові кінця XX — початку XXI століття. *Українська мова і література в школах України*. 2018. № 10. С. 3–7.
- Томіленко Л. М. Актуалізація та пасивізація української лексики на сучасному етапі (на матеріалі I тому Словника української мови у 20 томах). *Українська лексикографія в загальнослов'янському контексті: теорія, практика, типологія*. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2011. С. 553–558.
- Чемеркін С.Г. Українська мова в Інтернеті: позамовні та внутрішньо-структурні процеси. Київ: 2009. 240 с.
- Чучка П.П. Антропонімія Закарпаття. Ужгород: 2008. 671 с.
- Шевельов Ю. У довгій черзі: проблеми реабілітації. Київ. 1991. № 12. С. 72–76.
- Шевельов Ю. Українська мова в першій половині двадцятого століття (1900-1941). Стан і статус. Чернівці, 1998.
- Широков В.А. Комп'ютерна лексикографія. Київ: Наукова думка, 2011. 351 с.
- Щур І. І. Україномовний комп'ютерний сленг: формування і функціонування: дис. кандидата філол. наук: 10.02.01. Київ: 2006. 245 с.

Лексикографічні джерела

- Активні ресурси сучасної української номінації: Ідеографічний словник нової лексики / Є.А. Карпіловська, Л. П. Кислюк, Н. Ф. Клименко, В. І. Критська, Т. К. Пуздирєва, Ю. В. Романюк; Відп. ред. Є.А. Карпіловська. Київ: ТОВ «КММ», 2013. 416 с.
- Белей Л. Ім'я для дитини в українській родині: словник-довідник. Ужгород: Просвіта, 1993. 116 с.
- Белей Л. Як тебе (на)звати? Харкiв : Фоліо, 2010. 280 с.
- Белей Л. Ім'я дитини в українській родині. Харкiв: Фоліо, 2010. 285 с.
- Білоус М., Сербенська О. Екологія українського слова. Практичний словник-довідник. Львів, 2003.
- Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь, 2005. 1728 с.
- Головащук С.І. Словник-довідник з українського літературного слововживання. Київ: Наук. думка, 2004. 448 с.
- Головащук С.І. Українське літературне слововживання. Київ, 1995. 319 с.
- Демська О., Кульчицький І. Словник омонімів української мови. Львів, 1996.
- Дерба С.М. Словник з української термінології прикладної (комп'ютерної) лінгвістики. Київ: 2007. 325 с.
- Дергач Д. Словник онімів українських мас-медіа. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2009. 175 с.
- Довідник з культури мови: Посібник / С. Я. Єрмоленко, С. П. Баби́к, Н. М. Сологуб та ін.; За ред. С. Я. Єрмоленко. Київ: Вища школа, 2005. 399 с.
- Єрмоленко С. Я., Би́бик С. П., Тодор О. Г. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / За ред. С. Я. Єрмоленко. Київ: Либідь, 2001. 224 с.
- Колоїз Ж.В. Тлумачно-словотвірний словник okazіоналізмів. Кривий Ріг, 2003. 166 с.
- Мазурик Д. Нове в українській лексиці. Словник-довідник. Львів: Світ, 2002. 130 с.
- Медіалінгвістика: Словник термінів і понять / Л. І. Шевченко, Д. В. Дергач, Д. Ю. Сизонов / За ред. Л. І. Шевченко. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2014. 326 с.

- Нелюба А. Лексико-словотвірні інновації (1983–2003): словник. / Міністерство освіти і науки України, Харк. нац. унт ім. В. Каразіна, Харк. істор. філол. тво; Анатолій Нелюба. Харків: 2004. 136 с.
- Нелюба А. М. Лексико-словотвірні інновації (2014). Словник / А. Нелюба, Є. Редько. Харків: ХІФТ, 2015. 220 с.
- Нові й актуалізовані слова та значення: Словникові матеріали (2002–2010) / Кер. проекту і відп. ред. О.М. Тищенко, авт. колектив: В.О. Балог, Н.С. Лозова, Л.О. Тищенко, О.М. Тищенко [Інститут української мови НАН України] Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. 280 с.
- Полюга Л. М. Словник антонімів української мови. Київ: Довіра, 1999. 275 с.
- Словник-довідник з культури української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська, З. Терлак. Київ: Знання, 2004. 367с.
- Сизонов Д. Ю. Медична термінологія в українських ЗМІ: словник / За ред. Л. І. Шевченко / Д.Ю. Сизонов. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2012. 335 с.
- Сучасний словник іншомовних слів / Укл. О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк. Київ: Довіра, 2006. 789 с.
- Словник іншомовних слів / Уклад. С. М. Морозов, Л. М. Шкарапуга. Київ: Наукова думка, 2000. 680 с.
- Словник поетичної мови Василя Стуса (рідковживані слова та індивідуально-авторські новотвори) / Укл. Л. В. Оліфіренко. Київ: 2003. 88 с.
- Словник сучасного українського сленгу / упоряд. Т. М. Кондратюк. Харків: Фоліо, 2006. 350 с.
- Словник української мови в двадцяти томах: Том I — VIII. Київ: 2010–2018.
- Словотворчість незалежної України, 1991–2011: Словник / Укладач А. Нелюба. Харків: Харківське історико-філологічне товариство, 2012. 608 с.
- Словотворчість незалежної України. 2012–2016: Словник / Укладачі А. Нелюба, Є. Редько; загальна редакція А. Нелюби. Харків: Харківське історико-філологічне товариство, 2017. 460 с.
- Ставицька, Леся Український жаргон: Словник. Київ: Критика, 2005. 496 с.
- Словник труднощів української мови / За ред. С. Я. Єрмоленко. Київ: Радянська школа, 1989. 334 с.
- Українська мова: енциклопедія / НАН України, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні, Ін-т укр. мови; редкол.: В. М. Русанівський [та ін.]. Київ: Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 2004. 824 с.
- Чучка П. Прізвища закарпатських українців: Історико-етимологічний словник. Львів : Світ, 2005. 704 с. [С. XLVIII].
- Чучка П. П. Слов'янські особові імена українців: історико-етимологічний словник. Ужгород: Ліра, 2011. 432 с.
- Шевченко Л. І. Нові слова та фразеологізми в українських мас-медіа: словник/ Л.І. Шевченко, Д. Ю. Сизонов; відп. ред. Л. І. Шевченко. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2018. Ч. 1. 120 с.
- Щур І.І.* Словник комп'ютерного сленгу української мови. Київ: 2006.
- Яцимівська М. Г. Сучасний медіатекст: Словник-довідник. Львів: ПАІС, 2005. 128 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

Виконання завдань з програми „Мовний калейдоскоп”, розміщеної в Інтернеті (кер. проекту - О. Сербенська, Web-підтримка - І. Довгий). Адреса: www.lnu.edu.ua/lknp/mova.htm

Інтегрована лексикографічна система «Словники України» / Національна академія наук України. – Версія 1.03. – Український мовно-інформаційний фонд, 2003
<http://www.slovnyk.net/>

Освітні портали:

<http://sum.in.ua/>

<https://services.ulif.org.ua/expl/Entry/index?wordid=22856&page=777>

<http://www.mova.info/>

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)